

«Նոր ժամանակի կրթություն» ՀԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեման՝ Ուսուցման անհատական և տարրերակված մոտեցումները տարրական(հիմնական կամ ավագ) դպրոցում

Առարկան՝ Անգլերեն

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Սվետլանա Միլիտոնյան

Ուսումնական հաստատություն՝ Երևանի Խ.Աբովյանի անվան հ.84 հիմնական դպրոց

Երևան 2022

Բովանդակություն

Չետագոտական աշխատանք	3
Ներածություն	4
Ուսուցման անհատական և տարբերակված մոտեցումները տարրական (հիմնական և ավագ) դպրոցում.....	5
Ինչի՞ մասին ես ուզում սովորել	5
Ո՞րն է թեման կամ հիմնախնդիրը	7
Ի՞նչ գիտես տվյալ թեմայի կամ հիմնախնդրի մասին.....	11
Եզրակացություն.....	15
Օգտագործված գրականության ցանկ.....	16

Չեռագոտական աշխատանք

Թեմա- Ուսուցման անհատական և տարբերակված մոտեցումները տարրական (հիմնական կամ ավագ) դպրոցում

Ինչի՞ մասին ես ուզում սովորել- Ի՞նչ առավելություններ ունեն ուսուցման անհատական և տարբերակված մոտեցումները:

Ո՞րն է թեման կամ հիմնախնդիրը- Կրթական համակարգերին ժամանակակից բովանդակության հաղորդումը, իննուվացիոն գործընթացները ենթադրում են ընդհանուր կրթության բովանդակության և կառուցվածքի կատարելագործման ծրագրի իրականացում: Առկա հիմնախնդիրները լուծելու համար հրատապ դարձավ Հայաստանի Հանրապետությունում հանրակրթության քաղաքականությունն ու բովանդակությունը նորովի սահմանելու, հանրակրթության նպատակներն ու բարեփոխումների ռազմավարությունը մշակելու անհրաժեշտություն:

Ի՞նչ գիտես տվյալ թեմայի կամ հիմնախնդրի մասին- Ուսուցման յուրաքանչյուր մեթոդ նպատակաուղղված է ինչպես սովորողի գիտելիքների և կարողությունների ձեռքբերմանը, այնպես էլ նրա դաստիարակությանը՝ արժեհամակարգի և արժեքային կողմնորոշման ձևավորմանը:

Հիմնական դպրոցը, տարբերակված ուսուցումը, և դրանցով պայմանավորված ուսուցման գործընթացի կատարելագործման խնդիրները համահունչ են համաշխարհային կրթական քաղաքականությանը, նպատակադրված են ինտեգրվելու միասնական կրթական միջավայրին: Մանկավարժական նոր իրողությունը, համեմատաբար նոր երևույթները լուրջ մանկավարժական լրացուցիչ հետազոտությունների անհրաժեշտություն առաջացրին, որոնք պետք է նպաստեն կրթության բովանդակության նորացմանը, տարբերակված կրթական տարածության ստեղծմանը, մանկավարժական նոր տեխնոլոգիաների համալիրի ներդրմանը:

Խաչվող հասկացությունները՝

- ❖ Մեթոդ և մեթոդիկա
- ❖ Ժամանակ և տարածություն:

Չեռագոտության թեմային առնչվող բնագավառները՝

1. Կրթական միջավայր
2. Մանկավարժություն:

Ներածություն

Թեմայի արդիականությունը: Չարգացման ժամանակակից փուլը բնութագրվում է տեղեկատվության հարածուն ահագնացմամբ և դրա փոխանակման գործընթացների արագացմամբ, որոնցով էլ պայմանավորվում են հասարակության առջև ծառայած կարևորագույն խնդիրներին (ինքնուրույնություն, անկախություն, ազատություն, ակտիվ կենսադիրքորոշում, հանդուրժողականություն, անձանոթ իրավիճակներում ճիշտ կողմնորոշում) նպաստելը:

Ուշագրավ է, որ ավագ դպրոցների ու տարբերակված ուսուցմանը վերաբերվող տեսական դրույթների վերաբերյալ հակասություններ կան մանկավարժ-տեսաբաններ Յու. Կ. Բաբանսկու, Վ. Պ. Բեսպալկույի, Յ. Յու. Կուլագինայի, Մ.Ն.Սկատկինի, Պ. Ի. Պիտկասիտի, Ի. Յա. Լեռների, Ա. Ի. Շամովայի աշխատություններում:

Ուսուցումը կոմպլեքս և բազմակողմանի հանձնարարություն է: Ուսուցման մեթոդների կամ հմտությունների ցուցակը պարունակում է շատ մտքեր ու օրինակներ և դրանց վերաբերյալ կան շատ քննարկումներ: Այնուամենայնիվ, հնարավոր է խմբավորել դրանք ուսուցման մեթոդների, հմտությունների և մոտեցումների որոշ հիմնական ոլորտներում, որոնք էական են արդյունավետ ուսուցման համար: Այս բաժինը կանդրադառնա այս կարևոր ոլորտներից մի քանիսին:

Այսօր ուսուցման մեթոդները պայմանականորեն բաժանվում են երկու խմբի՝ ավանդական և փոխներգործուն (ինտերակտիվ): Ավանդական են բացատրական, զննական այն մեթոդները, որոնց հիմքում ընկած են պատրաստի տեղեկատվության (գիտելիքի) պարզ փոխանցումը սովորողին և վերջինիս կողմից դրա պարզ վերարտադրումը: Փոխներգործուն մեթոդների հիմքում սովորողի ինքնուրույն ուսումնական գործունեությունն է, ինչպես նաև գիտելիքի ձեռքբերման ընթացքին նրա անմիջական ու գործուն մասնակցությունը: Այս մեթոդների առանձնահատկությունները պայմանավորված են այն հանգամանքով, որ սովորողը գիտելիք է ձեռք բերում՝ ինչ-որ բան կատարելով, մասնակցելով որոշակի գործընթացի, ընդգրկվելով թե՛ անհատական, թե՛ խմբային աշխատանքներում:

Չեռագոտության նպատակը: Չեռագոտության հիմնական նպատակն է ուսումնասիրել ուսուցման անհատական և տարբերակված մոտեցումները տարրական (հիմնական և ավագ) դպրոցում:

Չեռագոտության կառուցվածքը: Չեռագոտությունը բաղկացած է ներածությունից, հիմնական մասից, եզրակացությունից և օգտագործված գրականության ցանկից:

Ուսուցման անհատական և տարբերակված մոտեցումները տարրական (հիմնական և ավագ) դպրոցում

Ուսուցումը կոմպլեքս և բազմակողմանի հանձնարարություն է: Ուսուցման մեթոդների կամ հմտությունների ցուցակը պարունակում է շատ մտքեր ու օրինակներ: Այնուամենայնիվ, հնարավոր է խմբավորել դրանք ուսուցման մեթոդների, հմտությունների և մոտեցումների որոշ հիմնական ոլորտներում, որոնք էական են արդյունավետ ուսուցման համար: Այս բաժինը կանդրադառնա այս կարևոր ոլորտներից մի քանիսին:

Երբ որոշում ենք, թե ուսուցանելիս ինչ մեթոդներ օգտագործել, կարևոր է հիշելը, որ մեթոդները և հմտությունները միայն միջոցներ են նպատակին հասնելու համար, և ոչ թե ուսուցման նպատակներ և իրենց նպատակներ: Ուսուցիչները պետք է ընտրեն մեթոդներ, որոնք լավագույնս կօգնեն աշակերտներին հասկանալ ուսուցանվող նյութի բովանդակությունը և որ կհեշտացնեն սովորելը և կիրառելը: Որոշակի կարողություն կամ հմտություն օգտագործելու նպատակը մտքում պահելը կօգնի ուսուցիչներին իրագործել այն ավելի իմաստալից ձևով: Նաև կարևոր է հիշել, որ առանց Չոգու Նույնիսկ ամենաարդյունավետ մեթոդները և մոտեցումները հաջողության չեն հասնի:

Ինչի՞ մասին ես ուզում սովորել

Չեռագոտությունները ցույց են տալիս, որ բոլոր սովորողների կարիքները բավարարելու ամենաարդյունավետ ուղիներից մեկն ուսուցումը տարբերակելն է: Շատ ուսուցիչներ օգտագործում են տարբերակված ուսուցման ռազմավարություններ, քանի որ դա թույլ է տալիս նրանց ներգրավել իրենց աշակերտներին՝ յուրաքանչյուր աշակերտի յուրահատուկ ուսուցման ոճը հարմարեցնելով: Այնուամենայնիվ, երբ դուք ունեք մեծ թվով աշակերտներ, դա կարող է լինել կոշտ, յուրաքանչյուր երեխայի անհատական կարիքների համար: Ժամանակ է հարկավոր, որ տարբերակված գործողություններ լինեն:¹

¹ Վարդույան Ս և ուրիշներ, Ժամանակակից մանկավարժական մոտեցումներ, Մասնագիտական կրթություն և մասնագիտական զարգացում: Երևան, 2005, էջ 121

Աջակցելու ծանրաբեռնվածությանը, ուսուցիչները փորձել են տարբեր ռազմավարություններ, տարանջատված հանձնարարություններից մինչև ընտրության խորհուրդներ: Ահա մի քանի ուսուցիչների կողմից փորձարկված ուսուցման ռազմավարություններ, տարրական դասարանում դասավանդելու տարբերակները:

Ընտրության խորհուրդները այն գործողություններն են, որոնք աշակերտներին հնարավորություն են տալիս ընտրելու դասերի պահանջներին համապատասխանելու համար: Օրինակ ուսուցչուհի տիկին Վեստը իր երրորդ դասարանի աշակերտներով ընտրում է ընտրության խորհուրդներ, քանի որ զգում է, որ դա ամենաոյուրին միջոցն է ուսուցումը տարբերելու համար՝ պահելով իր ուսանողներին: Թեև ընտրացուցակները կարող են ստեղծվել տարբեր ձևերով (աշակերտական հետաքրքրություն, ունակություն, ուսուցման ոճ և այլն), տիկին Վեստը ընտրում է իր ընտրության խորհուրդները, օգտագործելով բազմակի հետախուզության տեսությունը: Նա ստեղծում է ընտրության խորհուրդը, ինչպես ուղղորդող տախտակը, յուրաքանչյուր տուփում նա գրում է այլ գործունեություն և խնդրում է իր աշակերտներին ընտրել մեկ գործողություն յուրաքանչյուր շարքում:

Ուսուցիչների շրջանում կա կարծիք, որ դիդակտիկան սահմանափակվում է ուսուցման չորս պայմաններով (3, 6).

- առարկայի գերազանց իմացություն,
- ուսուցչի ոգևորություն իր առարկայի նկատմամբ և լսարանին իր բովանդակությամբ գրավելու կարողություն,
- առարկայի փորձի կամ պրակտիկայի իմացություն.
- մասնագետի գիտական հայացք և ողջախոհություն: Բացի հատուկ խոր գիտելիքներից՝ ուսուցչից պահանջվում է իմանալ ուսուցման և դաստիարակության օրենքները, մտավոր գործունեության ձևավորման, կազմակերպման առանձնահատկությունները:

Բուն գիտության վատ իմացության դեպքում ոչ մի մեթոդիկա չի օգնի դասավանդումը ճիշտ իրականացնելու, բայց միայն գիտական գիտելիքները բավարար չեն մանկավարժական գործունեությանը պատրաստվելու համար: Այդ գործունեության մեջ հաջողությունը որոշվում է ուսուցչի գիտելիքների խորությամբ և լայնախոհությամբ, նրա բարեվարքությամբ, մեթոդական հագեցվածությամբ և, վերջապես, նրա անձի առանձնահատկություններով: Յուրաքանչյուր ուսուցչի ուսուցման մեթոդաբանությունը պետք է լինի անհատական, այլապես այն կլինի բաղադրատոմսերի, հրահանգների, առաջարկությունների հավաքածու, որը սովորաբար վերածվում է կլիշեի ու միապաղաղության:

Ուսուցման ամենակարևոր հոգեբանական խնդիրները ներառում են հետևյալը.

- ուսուցման գործընթացի հոգեբանական հիմնավորում (գիտելիքների, հմտությունների, կարողությունների ձեռքբերում).
- դպրոցականների տարիքային հոգեֆիզիոլոգիական զարգացման առանձնահատկությունների իմացություն.
- զարգացման ուղին վերլուծելու և ուղղորդելու ունակություն (բնավորություն, կամք, ուշադրություն, հիշողություն, ընկալում, ըմբռնում, դիտում):

Ռ՞րն է թեման կամ հիմնախնդիրը

Ուսուցումը բարդ և բազմակողմանի գործընթաց է: Դա պահանջում է մեծ գիտելիքներ, ստեղծագործական ջանք ու մեծ փորձ: Մանկավարժական գիտությունը տալիս է դասավանդման ընդհանուր սկզբունքներ՝ ուսուցմանը տրված խնդիրների լուծման համար: Չիմանալով դասավանդման տեսության և պրակտիկայի հիմունքները՝ ցանկացած տաղանդով և աշխատասիրությամբ ուսուցիչը անխուսափելիորեն կբախվի բազմաթիվ դժվարությունների իր աշխատանքում, իսկ երբեմն՝ հիասթափությունների և ձախողումների: Հիմնվելով գիտելիքի տեսության հիմքերի, ուսուցման մեջ ճանաչողական գործունեության առանձնահատկությունների և գիտելիքների յուրացման հոգեբանության վրա՝ կարելի է ձևակերպել դասավանդման մի քանի ընդհանուր սկզբունքներ:

1) Ելնելով ճանաչողության առաջին փուլերից՝ կարելի է առանձնացնել տեսանելիության առանձնահատուկ դերը դասավանդման գործում: Աշակերտը պետք է իր համար դիտարկի ուսումնասիրվող երևույթը: Բոլոր դեպքերում, որտեղ հնարավոր է, իրական ֆիզիկական երևույթի կամ գործընթացի ցուցադրումը պետք է պարտադիր լինի ուսուցչի համար՝ փորձը գիտելիքի հիմքն է և գիտության մեթոդներից մեկը: Այսպիսով՝ առաջին ուսուցման սկզբունքը, որը հսկայական դեր է խաղում ֆիզիկայի դասավանդման գործում, վիզուալիզացիան է:

2) Հոգեբանները նշում են, և աշխատանքային փորձը համոզում է, որ գիտելիքը, այն հասկացությունները, որոնք աշակերտները սովորում են առաջին անգամ, ձևավորվում են նրանց մեջ հիմնովին, ամուր և հետագայում շատ դժվար է փոխել:

Դժվար է նաև վերաիմաստավորել սովորական գաղափարները, որոնք աշակերտներն ունեն իրենց կյանքի փորձի կամ «առողջ դատողության» հիման վրա:

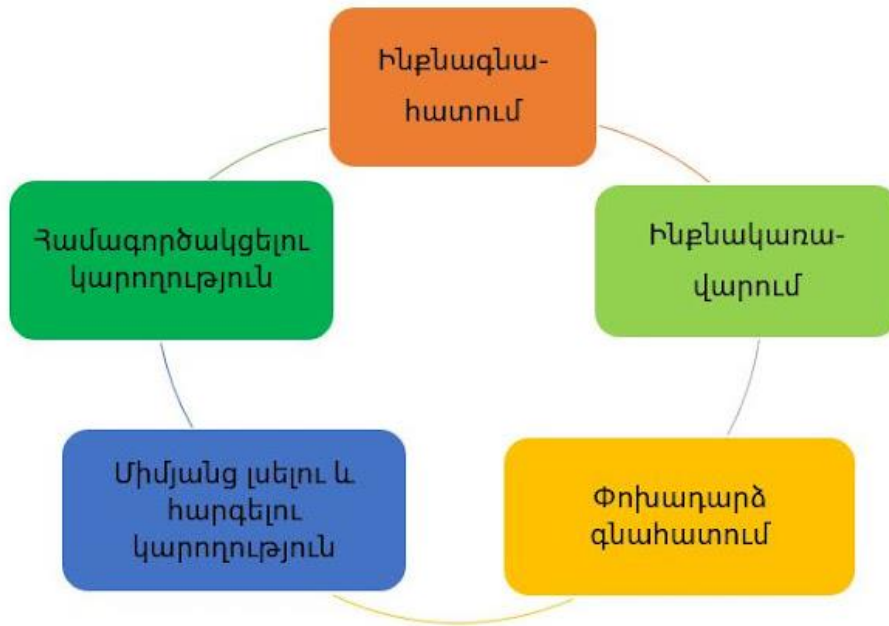
3) Ուսուցման մեկ այլ՝ շատ կարևոր սկզբունք է ուսումնասիրվող նյութի հասանելիությունը: Եվ նորից խնդիր՝ եթե մտածելու տեղիք չես տալիս, այլ ամեն ինչ

չափից դուրս պարզեցնում են, ապա անխուսափելիորեն առաջանում է լեթարգիա, մտածողության ծուլություն: Բայց ուղեղն անջատվում է, եթե անգամ ուսումնական նյութը չափազանց բարդ է աշակերտների զարգացման տվյալ մակարդակի համար: Մատչելիության սկզբունքը ենթադրում է բարդության այնպիսի աստիճան, որը տվյալ տարիքի և զարգացման աշակերտի հնարավորությունների սահմաններում է:

4) Ուսուցման գործընթացի առանձնահատկությունն այն է, որ այն տեղի է ունենում ուսուցչի ղեկավարությամբ: Սա հնարավորություն է տալիս, առաջին հերթին, ուսուցման մեջ կիրառել համակարգվածության և շարունակականության սկզբունքը, որը նպաստում է գիտական գիտելիքների համակարգի ստեղծմանը և սովորողների տրամաբանական մտածողության զարգացմանը. երկրորդ՝ թույլ է տալիս ուսումնական գործընթացը դարձնել ուղղորդված դաստիարակություն (աշակերտների դիալեկտիկական–մատերիալիստական աշխարհայացքի ձևավորում, հայրենասիրական դաստիարակություն և այլն):

Անհատական հանձնարությունների փոխստուգման մեթոդիկան կիրառվում է անցածի ամրապնդման, սեփական գիտելիքների ինքնաստուգման և փոխադարձ ստուգման նպատակով: Այս մեթոդը կիրառվում է հիմնականում թեմատիկ, կիսամյակային և քննական աշխատանքները կազմակերպելուց առաջ: Սակայն այն հնարավոր է արդյունավետ կիրառել նաև նախնական հայտորոշման նպատակով:

Սովորողն ինքնաստուգման և փոխադարձ ստուգման միջոցով բացահայտում է իր յուրացրած կամ թերի յուրացրած թեմաները: Բացի այդ՝ հնարավորություն է ունենում ընթացքում ամրապնդելու, վերհիշելու ավելի խորությամբ յուրացնելու անցած ուսումնական նյութերը: Այդ աշխատանքի շնորհիվ զարգանում են սովորողի հետևյալ կարողությունները.

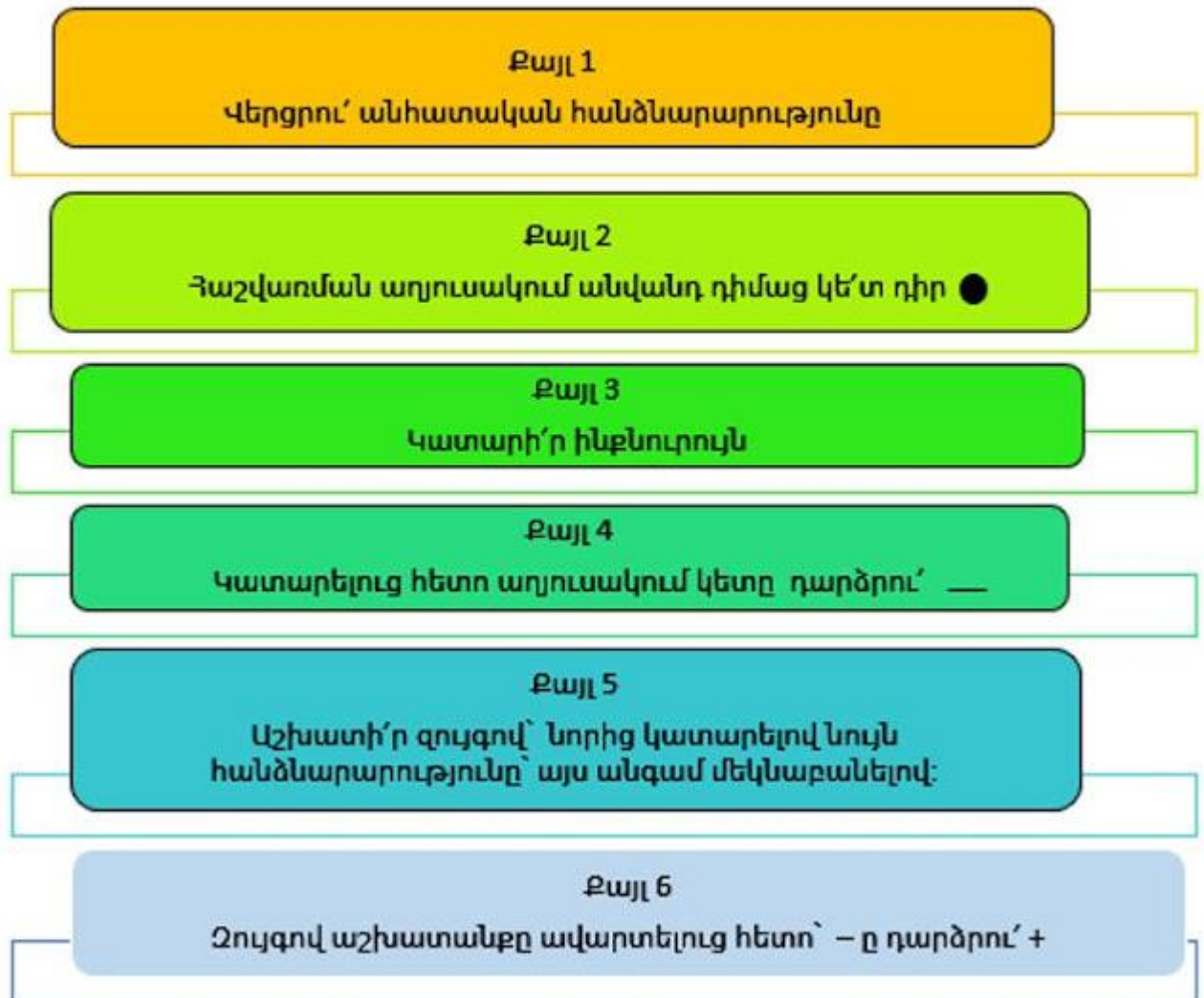

Մեթոդի կիրառման համառոտ նկարագրությունը

Մեթոդիկան կիրառելի է ցանկացած ուսումնական առարկայի համար: Նյութերի նախապատրաստումը (թեմատիկ ամփոփման ժամանակ):

- Ուսուցիչը թեման ամփոփող հարցերի ու առաջադրանքների խումբ է առանձնացնում:
- Առանձնացրած հարցերից և առաջադրանքներից կազմվում են անհատական հանձնարարություններ (քարտեր):
- Կազմում է հաշվառման աղյուսակ, որն իր մեջ ներառում է երեխաների ցուցակը և անհատական հանձնարարությունները:
- Երեխաներին ներկայացնում է աշխատանքի քայլերը, յուրաքանչյուր սեղանին դրվում է աշխատանքային քայլերը ներկայացնող հուշաթերթիկը:

Հուշաթերթիկ

Առհասարակ, քայլերը հուշող հրահանգներն օգնում են սովորողների մեջ զարգացնել ինքնակառավարման հմտությունները: Դրանց օգնությամբ ուսուցիչը՝

1. Ժամանակ է շահում ավելի մեծ թվով սովորողների համար անհատական մոտեցում ապահովել:
2. Հետևում է, թե ինչպես են ինքնուրույն կողմնորոշվում երեխաները:
3. Ո՞վ, ե՞րբ, ինչի՞ կարիք ունի:
4. Ո՞վ, ի՞նչ արագությամբ է աշխատում և այլն:

Երեխաները գործընթացը հաշվառում են ինքնուրույն. այդ աղյուսակը փակցվում է տեսանելի տեղում, որտեղ նշումները կատարում են իրենք:

Յուրաքանչյուր սովորող պետք է կատարի հետևյալ քայլերը.

1. Ստանում է հանձնարարությունը:

2. Կատարում է ինքնուրույն (եթե ընթացքում դժվարանում է, ապա կարող է դիմել իր ընկերներին, դասագրքերին, բառարաններին և այլ նյութերի օգնությանը, ուսուցչին):
3. Ինքնուրույն կատարելուց հետո միևնույն հանձնարարությունն այս անգամ կատարում է զույգով, սակայն կատարելու հետ մեկտեղ նաև բարձրաձայն մեկնաբանում է իր քայլերը՝ ընկերոջը համոզելով, որ հանձնարարությունը ճիշտ է կատարել:
4. Չույգով աշխատելուց և իր անվան դիմաց համապատասխան նշումը կատարելուց հետո սովորողը ստանում է հաջորդ հանձնարարությունը (ուսուցիչն ինքն է որոշում, թե քանի հանձնարարություն կատարի նա):

Ի՞նչ գիտես տվյալ թեմայի կամ հիմնախնդրի մասին

Հայաստանի Հանրապետությունում ավագ դպրոցի հիմնախնդիրները և առանձնահատկությունների մեկնաբանությունները համեմատաբար նոր խնդիրներ են, հետևաբար, հոգեբանական, մանկավարժական, մեթոդական, փիլիսոփայական գրականության մեջ դրանց առանձին ուսումնասիրություններ կամ հոդվածներ մինչև 21-րդ դար չեն նվիրվել:

Ավագ դպրոցի հիմնախնդիրների հետ առնչվող տարբերակված ուսուցման, սովորողների տրամաբանական մտածողության զարգացման, ոչ ստանդարտ առաջադրանքների կիրառման առումներով որոշ գաղափարներ ու սկզբունքներ սկիզբ են առել դեռևս անտիկ աշխարհում:

Տարբերակված հոսքային ուսուցումը ուսումնական գործընթացի ժողովրդավարացման ու մարդասիրացման որոշիչ գործոն է: Մեր հետազոտության շրջանակներում ուսուցման տարբերակումը դիտարկվում է որպես հոսքային ուսուցման հիմք: Տարբերակված ուսուցումը կազմակերպվում է բազմազան միջոցներով, օրինակ՝ խմբային տարբերակված աշխատանք, դասի ընթացքում և տնային հանձնարարությունների շրջանակներում տարբերակված առաջադրանքներ՝ սովորողների ընտրությամբ և ըստ նախասիրությունների:²

Տարբերակված ուսուցման վերաբերյալ հայեցակարգային մոտեցումների հիման վրա սահմանված են ուսուցման տարբերակման ձևերը՝ այլընտրանքային և նախասիրական պարապմունքները, մի շարք առարկաների՝ սովորողների ընտրությամբ խորացված ուսումնառության նպատակով դասարանների կազմակերպումը և մասնագիտացված /թեքումով/ դպրոցների ստեղծումը,

² Մկրտչյան, Մանուկ, Կրթության կազմակերպման կոլեկտիվ եղանակի կայացման հիմնահարցերը. Երևան, 2001.: էջ 58

ներդասարանային տարբերակում, բարձր մակարդակով ուսուցմամբ դասարաններ, տարբերակում ըստ սովորողների հոգեբանական առանձնահատկությունների և այլն:

Տարբերակված ուսուցման կազմակերպման թվարկված ձևերում մասնագիտական կողմնորոշում ունեցող ուսուցման հատկանիշները առավել հատուկ արտահայտվում են այն դասարաններում, որտեղ սովորողները հիմնականում կողմնորոշված են բուհ ընդունվելուն:

Առանձին առարկաների՝ սովորողների ընտրությամբ խորացված ուսուցմամբ դպրոցներն ու դասարանները տարբերակված ուսուցման առավել բարձր աստիճաններ էին, քանի որ սովորողներն ուսումնասիրում էին իրենց հետաքրքրող բնագավառում միմյանց կապված այն առարկաների համալիրը, որոնք օգնում էին կողմնորոշվել ապագա մասնագիտության ընտրության հարցում՝ իրենց առջև ամենևին խնդիր չդնելով ընդհանուր կրթության հետ սովորողին մասնագիտություն տալ:

Խորացված ուսուցմամբ և ֆակուլտատիվ դասընթացները իրականացնում էին մինչև մասնագիտական պատրաստություն և կատարում մասնագիտական կողմնորոշման գործառույթ:

Ուսուցման գործընթացի տարբերակված հոսքային ձևով կազմակերպման միտումները ավելի որոշակի դրսևորվեցին 20-րդ դարի 80-ական թթ.: Կենսաբանության դպրոցական դասընթացի ծրագրերի հեղինակները կրթության բովանդակությունը կապում էին դպրոցի տեսակի հետ՝ առաջարկելով թեքումով դպրոցի գաղափարը, դպրոց, որը պետք է ապահովեր ուսման բավականաչափ բարձր մակարդակ:

20-րդ դարի վերջին տասնամյակում Նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններում, այդ թվում և ՀՀ-ում կրթական համակարգի կառուցման հիմնական սկզբունքներից էր ուսուցման տարբերակված հոսքային կազմակերպումը, որն ապահովում էր տարբեր տիպերի դպրոցների և ուսուցման համակարգերի ստեղծումը՝ հաշվի առնելով սովորողների զարգացման մակարդակը, հետաքրքրությունները, հակումները, ընդունակությունները, իմացական դրդապատճառները:

20-րդ դարի վերջը և 21-րդ դարի սկիզբը նշանավորվեց հանրակրթական բարեփոխման անհրաժեշտությամբ, որակյալ մասնագետների պահանջարկն առաջնահերթ է դարձնում դպրոցի՝ աշխատանքային շուկայի պահանջներին արագորեն հարմարվելու, տեղաշարժվելու կարողությունը:

Կրթական համակարգերին ժամանակակից բովանդակության հաղորդումը, ինտովացիոն գործընթացները ենթադրում են ընդհանուր կրթության բովանդակության և կառուցվածքի կատարելագործման ծրագրի իրականացում: Առկա հիմնախնդիրները լուծելու համար հրատապ դարձավ Հայաստանի Հանրապետությունում հանրակրթության քաղաքականությունն ու բովանդակությունը նորովի սահմանելու, հանրակրթության նպատակներն ու բարեփոխումների ռազմավարությունը մշակելու անհրաժեշտություն:

Ընդհանուր կրթության որակի բարձրացման համար պայմաններ ստեղծելու նպատակով պլանավորվում է տարբերակված /հոսքային/ և անհատականացված կրթության ապահովումը պետական կրթական չափորոշիչներին համապատասխան՝ կրթական տարբեր ծրագրերի հիման վրա, ավագ դպրոցում տարբերակված ուսուցման ճկուն համակարգի մշակումը և ներմուծումը: Ելնելով այդ դրույթներից ներկայացված են տարբերակված հոսքի ուսուցման նպատակները, հենքային ուսումնական պլանի բաղադրիչները:

Անցումը ավագ դպրոցի նոր համակարգի կայացմանը և տարբերակված ուսուցման նորովի ներդրմանը պայմանավորված էր մի շարք հանգամանքներով.³

- Հաճախ աշակերտը, ծնողը, դասը դասավանդող ուսուցիչը ձգտում էին դասագիրքը փոխարինել անհատական պարապմունքով, դասուսույցով, շտեմարաններով ու այլ ժողովածուներով:

- Ներքին գնահատումները ցույց էին տվել, որ ցածր է բարձր դասարանցիների ուսման իրական առաջադիմությունը: Օրինակ՝ 2010 թվականին հանրապետության 10-րդ դասարանների այն աշակերտները, ովքեր մաթեմատիկայից ներքին գնահատման են մասնակցել, խիստ անբավարար արդյունք են ցույց տվել: Նրանց 35 տոկոսն անբավարար են ստացել, իսկ ճնշող մեծամասնությունը՝ միջին գնահատականներ:

- Պետք էր կարևորել աշակերտի բնատուր կարողությունները, նախասիրությունները ու ապագայի միտումները:

- Աշակերտ-ուսուցիչ փոխհարաբերության հիմքում պետք է ընկած լինի ազատության գաղափարը, միջանձնային առողջ հարաբերությունները, ինքնազարգացման ու ինքնադրսևորման հնարավորությունները, համեմատելու, վերլուծելու ու եզրակացնելու ունակությունների զարգացումը:

³ Մարդյան Հ.Ս., Ղուշյան Ա.Խ., «Ավագ դպրոցի մաթեմատիկայի ծրագրերի համեմատական վերլուծությունը», ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ Պրոֆեսորադասախոսական Անձնակազմի, ասպիրանտների, հայցորդների և գիտաշխատողների 54-րդ գիտաժողովի նյութերի, III ՊՐԱԿ, «Մանկավարժե հրատ., Երևան 2010:

- Այլընտրական դասագրքեր ու մեթոդներ ընտրելու ազատություն պետք է տրվեր:

Նշված և մի շարք այլ հանգամանքներից ելնելով «Կրթության զարգացման պետական ծրագրերում», «Ավագ դպրոցների ու տարբերակված ուսուցման հայեցակարգում, և այլ նորմատիվային փաստաթղթերում մշակվեցին ավագ դպրոցում տարբերակված ուսուցման առանձնահատկությունները, հիմնադրույթները, տեսական ու մեթոդաբանական հիմքերը և ապագայի միտումները: Ակնհայտ է, որ այդ անցումը լուրջ լրացուցիչ մշակումների ու լրացումների կարիք ունի: Կարևորվում են «Ի՞նչ ուսուցանել», «Ի՞նչպիսի խորությամբ», «Ի՞նչ մեթոդիկայով» և այլ հարցադրումներ:

Եզրակացություն

Տարիների աշխատանքային փորձից ելնելով՝ կարող ենք ասել, որ դասավանդման և գնահատման պրոցեսներին նման մոտեցումները հնարավորություն են տվել մեզ սովորողների մեջ հետաքրքրություն առաջացնելու առարկայի նկատմամբ, զարգացնելու ձեռք բերած գիտելիքները գործնականում կիրառելու որոշակի հմտություն, քննարկումներում ներգրավվելու այնպիսի աշակերտների, որոնք չունեն տարրական գիտելիքների բազա առարկայից: Համագործակցության արդյունքում (խաղ–հարցում), ունենալով գնահատման գործընթացին մասնակցելու հնարավորություն, տեսնելով պրոցեսի արդարությունն ու թափանցիկությունը, սովորողները միշտ գոհ են եղել իրենց գնահատականներից:

Դասավանդման ընթացքում շատ կարևոր է նաև գնահատման պրոցեսը: Այն պետք է սովորողներին հնարավորություն ընձեռի համապատասխան ճիշտ գործողություն ձեռնարկելու իրենց իսկ ուսման մեջ: Այլ կերպ ասած՝ գնահատումը պետք է նպաստի սովորողների՝ իրենց ուսման գործընթացի տերը լինելու զգացողության ձևավորմանը: Այս նպատակով գնահատումը պետք է ներառի մի շարք սկզբունքներ, որոնք սովորողներին թույլ են տալիս զգալ, որ գործընթացը վավեր է, հուսալի, արդար, թափանցիկ ու հարգալից: Այդ իսկ պատճառով շատ կարևոր է, որ մանկավարժներն ընտրեն գնահատման նպատակահարմար մոտեցումներ և մեթոդներ:

Կարելի է այդ պրոցեսը զարգացնել այնպիսի աշխատանքների միջոցով, որոնք թույլ են տալիս և խրախուսում են սովորողներին համագործակցել: Սա նշանակում է, որ համագործակցությունը պետք է լինի գնահատման գործընթացի մի մաս:

Այլոց հետ փոխշփվելու, քննարկումներում ներգրավվելու և որոշումների կայացմանը մասնակցելու հնարավորությունները ստեղծում են այնպիսի իրավիճակներ, որտեղ համագործակցային հմտությունները կարող են դրսևորվել սովորողի և դիտարկվել գնահատողի կողմից:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Վարդումյան Ս և ուրիշներ, Ժամանակակից մանկավարժական մոտեցումներ, Մասնագիտական կրթություն և մասնագիտական զարգացում: Երևան, 2005, էջ 121
2. Սկրտչյան Մանուկ, Կրթության կազմակերպման կոլեկտիվ եղանակի կայացման հիմնահարցերը. Երևան, 2001.: էջ 58
3. Մադոյան Յ.Ս., Ղուշչյան Ա.Խ., «Ավագ դպրոցի մաթեմատիկայի ծրագրերի համեմատական վերլուծությունները, ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ Պրոֆեսորադասախոսական Անձնակազմի, ասպիրանտների, հայցորդների և գիտաշխատողների 54-րդ գիտաժողովի նյութերի, III ՊՐԱԿ, «Մանկավարժ հրատ., Երևան 2010: